

RETEN PÅ BORNHOLM DOM

afsagt den 28. maj 2019

Sag BS-25987/2018-BOR

Sagsøger (Sgr.)

(advokat Marc Malmbak Stounberg)

mod

Bornholms Regionskommune

(advokat John Jørgensen)

Denne afgørelse er truffet af dommerne [redacted] Dommer 1, [redacted] Dommer 2
[redacted] og [redacted] Dommer 3.

Sagens baggrund og parternes påstande

Denne sag, der er anlagt den 17. juli 2018, angår spørgsmålet om, hvorvidt Bornholms Regionskommune som ansvarlig kommune efter serviceloven har overholdt sin forpligtelse i henhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 3 til at sikre [redacted] Sgr. [redacted] i årene 2005 til 2008 mod umenneskelig og nedværdigende behandling i hendes hjem.

[redacted] Sgr. [redacted] har nedlagt følgende påstand:

Bornholms Regionskommune skal til [redacted] Sgr. [redacted] betale 300.000 kr. med tillæg af sædvanlig procesrente fra sagens anlæg til betaling sker, subsidiært et mindre beløb efter rettens skøn.

Sagsøgte, Bornholms Regionskommune, har nedlagt påstand om frifindelse.

Der har deltaget tre dommere i sagens afgørelse, jf. retsplejelovens § 12, stk. 3, nr. 1 og 2.

Sagsøgeren har fri proces under sagen.

Oplysningerne i sagen

Sgr. [REDACTED], der er født i 1992, voksede op på Nørrebro i København, hvor hun boede med sin mor, Person 1 (P1), og tre søskende, P2, født i 1989, P3, født i 1991 og P4, født i 2002. I 2005 flyttede familien til Bornholm.

Person 2 (P2)
Person 3 (P3)
Person 4 (P4)

Der er under sagen fremlagt en række sagsakter fra Sgrs. [REDACTED] og familiens sociale sager, som Sgr. [REDACTED] er kommet i besiddelse af, efter at have fået aktindsigt i sin egen sag.

Af de fremlagte sagsakter fremgår blandt andet følgende:

Om familiens historik indtil flytningen til Bornholm fremgår af brev af 26. maj 2005 fra socialrådgiver Person 5 (P5) ved Børne/familieteamet i Københavns Kommune til Bornholms Regionskommune:

Udeladt

Parternes synspunkter

Sgr. [redacted] har til støtte for den nedlagte påstand anført:

”Det gøres overordnet gældende, at Bornholms Regionskommune tilsidatte deres positive handlepligt efter artikel 3 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) ved ikke at hindre, at Sgr. [redacted] blev udsat for nedværdigende og umenneskelig behandling, og at Sgr. [redacted] derfor er berettiget til en godtgørelse efter princippet i erstatningsansvarsloven § 26.

Umenneskelig og nedværdigende behandling

Det gøres gældende, at Sgr. [redacted] i årene fra 2005 til 2009 var udsat for nedværdigende og umenneskelig behandling i sit hjem, og at denne behandling var omfattet af forbuddet i EMRK artikel 3.

Den nedværdigende og umenneskelig behandling bestod i vanrøgt i form af blandt andet:

1. Der gik ofte dage mellem, at hun fik mad, hvorfor hun måtte tigge mad hos naboer.
2. Igennem flere vintre var der hverken strøm eller varme i familiens bolig.

3. Sgr. levede under særdeles uhygiejniske forhold i en sådan grad, at det var sundhedsskadeligt.
4. Sgr. blev på moderens initiativ sat til at drikke spiritus og ryge hash allerede fra 12-årsalderen.
5. Sgr. deltog kun meget undtagelsesvist i folkeskolens undervisning fra 12-årsalderen.

Det gøres gældende, at Bornholms Regionskommune havde kendskab til, eller burde have haft kendskab til, de forhold som Sgr. levede under i 2005-2009.

De initiativer, som Bornholms Regionskommune iværksatte, var åbenlyst uegnede og utilstrækkelige til at forbedre forholdene for Sgr.

Etablering af "hjemme hos"-ordning var en helt åbenbart utilstrækkelig foranstaltning til at hindre de nedværdigende og umenneskelige forhold, som Sgr. levede under.

Det følger af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis, at EMRK artikel 3 indebærer en positiv forpligtelse for myndighederne til at forhindre umenneskelig og nedværdigende behandling, jf. til eksempel Z m.fl. mod UK appl. 29392/95, præmis 73, hvoraf fremgår, at:

"The obligation on High Contracting Parties under Article 1 of the Convention to secure to everyone within their jurisdiction the rights and freedoms defined in the Convention, taken in conjunction with Article 3, requires States to take measures designed to ensure that individuals within their jurisdiction are not subjected to torture or inhuman or degrading treatment, including such ill-treatment administered by private individuals (...) These measures should provide effective protection, in particular, of children and other vulnerable persons and include reasonable steps to prevent ill-treatment of which the authorities had or ought to have had knowledge"

Det gøres gældende, at Bornholms Regionskommune som ansvarlig myndighed bærer ansvaret for overholdelse af EMRK i relation til de krænkelser, som Sgr. var udsat for i årene fra 2005 til 2009.

Det gøres gældende, at Bornholms Regionskommune var bekendt med forholdene i hjemmet, og derfor havde en positiv handleforpligtelse

til hindre, at [Sgr.] blev udsat for den nedværdigende og umenneskelige behandling. Bornholms Regionskommunes viden er dokumenteret ved fremlæggelse af journalen.

Bornholms Regionskommune burde senest ved udgangen af 2005 have indset, at [Sgr.] var udsat for misrøgt og omsorgssvigt i en sådan grad, at kommunen var forpligtet til at handle.

Bornholms Regionskommune tilsidesatte deres positive handleforpligtigelse ved ikke at foretage sig noget relevant i forhold til [Sgr.] og derved krænkede Bornholms regionskommune [Sgrs.] rettigheder i henhold til EMRK artikel 3.

Godtgørelse

[Sgr.] har som følge af vanrøgt i hendes barndom haft, og har fortsat, store personlige problemer.

Det gøres gældende, at Bornholms Regionskommune efter erstatningsansvarslovens § 26 eller princippet deri, skal betale en godtgørelse til [Sgr.] som kompensation for de krænkelser, hun var udsat for.

Det gøres gældende, at godtgørelsen skal fastsættes med udgangspunkt i udmålingspraksis ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, og at godtgørelsen bør fastsættes til kr. 300.000,00.

Serviceoven

Det gøres gældende, at Bornholms Regionskommune ikke levede op til deres forpligtigelser i henhold til dagældende servicelov, idet Kommunen ikke iværksatte passende foranstaltninger til støtte og hjælp for [Sgr.] .

Da familien flyttede til Bornholms Regionskommune, var Kommunens forpligtigelser overfor de børn, der levede i kommunen, reguleret i lov-bekendtgørelse 2005-02-17 nr. 97 om social service (serviceloven).

Det følger af dagældende servicelov § 6, at kommunen fører tilsyn med de forhold, hvorunder børn og unge under 18 år i kommunen lever.

Det følger endvidere af § 38, at såfremt det måtte antages, at et barn eller en ung trængte til særlig støtte, var kommunen forpligtet til at sørge for, at barnets eller den unges forhold undersøges.

Det gøres gældende, at Bornholms Regionskommune ikke har overholdt deres forpligtigelse i henhold til serviceloven til at undersøge de forhold, som Sgr. levede under.

Det fremgår af ordlyden af dagældende servicelovs §§ 40-43, at kommunen kunne iværksætte en række initiativer til støtte for barnet eller den unge, herunder anbringe barnet uden for hjemmet.

Det gøres gældende, at dagældende servicelov indeholdt en forpligtigelse til at iværksætte støtteinitiativer, hvis der var risiko for, at barnets udvikling eller sundhed led alvorlig skade. Dette uanset, at loven anvender ordet "*kan*".

Det gøres gældende, at Bornholms Regionskommune ikke levede op til servicelovens forpligtigelse til at iværksætte støtteinitiativer overfor Sgr..

Journalmateriale

Det gøres gældende, at Bornholms Regionskommune ikke har fremlagt det fulde sagsmateriale.

Det gøres gældende, at det følger af Menneskerettighedsdomstolens praksis, at der kan foreligge en krænkelse af artikel 6 om retfærdig rettergang, hvis en offentlig myndighed ikke har stillet oplysninger til rådighed for en sagsøger, der anlægger sag mod staten for erstatningspådragende adfærd, og sagsøgeren uden adgang til oplysningerne ikke vil kunne løfte sin bevisbyrde.

Nægtes aktindsigt uden saglig grund, vil der være tale om krænkelse, jf. f.eks. dom af 9. juni 1998 i sagen *McGinley og Egan mod UK*, nr. 10/1997/794/995-996, præmis 86. Begrundelsen for nægtelsen skal være proportional i forhold til sagsøgerens interesse i at få oplysningerne, og den skal forfølge et legitimt formål, jf. f.eks. dom af 10. juli 1998 i sagen *Tinnelly & Sons Ltd. m.fl. og McElduff m.fl. mod UK*, nr. 62/1997/846/1052-1053, præmis 72.

Det gøres gældende, at den bevismæssige usikkerhed, der opstår som følge af, at Bornholms Regionskommune ikke har fremlagt sagsakterne må komme Bornholms Regionskommune til skade, således at det blandt andet kan lægges til grund, at kommunen har modtaget en række indberetninger, som ikke fremgår af det fremlagte journalmateriale.

Forældelseslovens § 3, stk. 5

Det gøres gældende, at **Sgrs.** krav ikke er forældet, idet kravet er omfattet af forældelseslovens § 3, stk. 5.

Det fremgår af forældelseslovens § 3, stk. 5, at fordringer på erstatning eller godtgørelse, som udspringer af, at en forvaltningsmyndighed har tilsidesat lovbestemte forpligtelser over for en person under 18 år i forbindelse med overgreb begået over for denne, ikke forældes.

Det fremgår af bemærkninger til lovforslag af 4. oktober 2017 (L31), at bestemmelsen omfatter følgende:

Forældelsesfristerne ophæves i de tilfælde, hvor en person under 18 år har været udsat for overgreb. Afgrænsningen svarer til den, som findes i servicelovens § 153, stk. 1, hvorefter personer, der udøver offentlig tjeneste eller hverv, har en særlig underretningspligt, når de får kendskab til eller grund til at antage, at et barn eller en ung under 18 år er udsat for overgreb. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2009-10, A, L 178 som fremsat, side 62, at der ved overgreb forstås sådanne strafbare handlinger mod et barn eller en ung under 18 år, som er omfattet af straffelovens kapitel 24-26 (forbrydelser mod kønssædeligheden, forbrydelser mod liv og legeme samt forbrydelser mod den personlige frihed) samt straffelovens § 210 og § 213

Krav i anledning af myndighedernes manglende indgriben ved vanrøgt af børn er således omfattet af bestemmelsen i forældelseslovens § 3, stk. 5.

Det fremgår af ordlyden af straffelovens § 213, at den omhandler et forbud mod "nedværdigende behandling" af børn. Det fremgår ligeledes af ordlyden af artikel 3 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, at den tilsvarende indeholder et forbud mod blandt andet "ned-værdigende behandling".

Det gøres på den baggrund gældende, at spørgsmålet om, hvorvidt **Sgrs.** krav er omfattet af forældelseslovens § 3, stk. 5 er delvist sammenfaldende med spørgsmålet om, hvorvidt **Sgr.** har været udsat for nedværdigende behandling i henhold til artikel 3 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Det fremgår endvidere af forarbejderne, at det ikke er en forudsætning for anvendelsen af forældelseslovens § 3, stk. 5, at der foreligger straf-fedom for overgrebet, se herved bemærkninger til lovforslag af 4. oktober 2017 (L31):

Det kræves ikke efter den foreslåede bestemmelse, at der foreligger en straffedom for overgrebene, og det vil således være op til en domstol at vurdere, om det påståede overgreb har fundet sted i de tilfælde, hvor der ikke foreligger en straffedom

Forældelse efter forældelseslovens almindelige regler

Såfremt retten mod forventning måtte finde, at [Sgr.] krav ikke er omfattet af forældelseslovens § 3, stk. 5 gøres det subsidiært gældende, at forældelsesfristen skal regnes fra den 20. juni 2016, hvor [Sgr.] fik aktindsigt i sagsakterne fra Bornholms Regionskommune, jf. forældelseslovens § 3, stk. 2.

Det var først i forbindelse med aktindsigten, at [Sgr.] fandt ud af, at Bornholms Regions-kommune havde været bekendt med de forhold, som hun levede under og dermed den nedværdigende behandling, som hun blev udsat for.

Det var derfor først fra dette tidspunkt, at hun var bekendt med at Bornholms Regionskommune kunne have et ansvar for tilsidesættelse af deres forpligtigelser overfor hende. Da sagen er anlagt den 17. juli 2018 og dermed mindre end 3 år efter, at forældelsesfristen begyndte at løbe er sagen ikke forældet.

Det gøres endvidere gældende, at den absolutte forældelsesfrist, jf. forældelseslovens § 3, stk. 3, nr. 2, skal regnes fra den 12. juni 2009, hvor Bornholms Regionskommune endelig tilbød [Sgr.] en plads på [Opholdssted 2]. Den absolutte forældelsesfrist er således heller ikke overskredet.”.

Bornholms Regionskommune har heroverfor til støtte for sin frifindelsestand anført:

”Sagsøger har kun boet på Bornholm i nogle få år, og ved vurderingen af sagsøgtens handlinger, skal disse ses i lyset af, at serviceloven bestemmer, at kommunalbestyrelsen altid skal vælge den eller de mindst indgribende formålstjenelige foranstaltninger, som kan løse de problemer der afdækkes.

Sagsøger flyttede fra Københavns Kommune, og det baggrundsmateriale som sagsøgte fik fra Københavns Kommune var, at sagsøgers moder var i stand til at se og imødekomme sagsøgerens behov, følelsesmæssigt

og praktisk, og det var Københavns Kommunes børnefamilieteam's vurdering, at sagsøgers mor kan varetage omsorgen for sagsøger.

Alligevel gennemførte sagsøgte tilsyn, og sagsøgte hjalp sagsøgerens familie til flytning til nyt og bedre sted, der er foretaget forskellige hjemmebesøg, og der er foretaget forskellige vurderinger.

Sagsøgte findes at have forholdt sig til sagsøgerens families problemer uagtet, at familien oplyste, at man overvejede at flytte til Vejle, idet man ikke ønskede at bo et sted, hvor de sociale myndigheder blander sig i alt, hvad familien foretager sig.

Kommunen tilbød endvidere, at sagsøgeren kunne flyttes til **Opholdssted 2** [REDACTED], hvilket tilbud sagsøger tog imod efter, at hun forinden havde tilkendegivet, at hvis hun blev genanbragt et andet sted, ville hun rømme fra stedet. Sagsøgte bevilligede i den forbindelse kontaktperson.

Kommunen har endvidere udarbejdet § 50 undersøgelse, foretaget uanmeldte hjemmebesøg, børnesamtale, "hjemme hos støtte", samt krisehjælp i forbindelse med mosterens død.

Det kan således ikke lægges til grund, at sagsøgte har handlet på en erstatningspådragende måde.

Hertil kommer, at sagsøgerens eventuelle krav må anses for forældet. Sagsøgeren har gjort gældende, at kommunens handlemåde skal vurderes for perioden 2005 til 2008. Sagen anlægges ca. 10 år efter. Der foreligger ikke en situation som beskrevet i forældelses-lovens § 3 stk. 5, hvorfor sagsøgerens eventuelle krav ikke er undtaget for forældelse.

Det bemærkes derved, at sagsøgeren er fyldt 27 år, og der må derfor anses for at foreligge både forældelse og passivitet i et betydeligt omfang.

Som følge af at sagsøgeren ikke har bevist, at der foreligger grundlag for, at tilkende erstatning, og da eventuelt krav tillige må anses for forældet frifindes sagsøgte."

Rettens begrundelse og resultat

Der er i sagen ikke grundlag for at fastslå, at kommunen har tilbageholdt tilgængelige relevante sagsakter fra sagsøgerens ret til aktindsigt.

Efter Menneskerettighedsdomstolens praksis indebærer Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3 foruden et forbud mod blandt andet umenneskelig og nedværdigende behandling tillige en pligt for staten til under visse omstændigheder at træffe positive foranstaltninger med hensyn til at undersøge og retsforfølge påståede krænkelser og til at beskytte personer mod at blive udsat for en sådan behandling. Det følger endvidere af Menneskerettighedsdomstolens praksis, at en undladelse af at træffe disse foranstaltninger i sager om overgreb mod børn kan udgøre en selvstændig krænkelse af artikel 3, hvis myndighederne vidste eller burde vide, at der var risiko for, at barnet blev udsat for overgreb eller misbrug. Endelig følger det, at myndigheden skal iværksætte en undersøgelse, hvis der foreligger forhold, som måtte give myndigheden en begrundet mistanke om misbruget.

Sagsøgeren har forklaret, at de hygiejniske forhold i familiens skiftende boliger i lange perioder var meget dårlige, da der ikke blev gjort rent, og da familiens mange husdyr defækerede indenfor, således at der i perioder lå dyreafføring på gulvene og i sengene. Sagsøgeren har endvidere forklaret, at hun og hendes søskende i perioder måtte tigge hos naboer for at få penge til mad, idet moderen ikke sørgede for, at de fik tilstrækkeligt mad i hjemmet, samt at moderen, da sagsøgeren var 12 år, introducerede hende til indtagelse af alkohol og misbrug af hash. Denne forklaring støttes af V2's forklaring om forholdene i hjemmet, samt for så vidt angår de hygiejniske forhold i hjemmet til dels tillige af flere kommunale journalnotater. Retten finder det på denne baggrund godtgjort, at forholdene i hjemmet var så kritisable, at sagsøgeren i perioden fra 2005 til 2008, hvor hun var 12-16 år gammel, under sit ophold i hjemmet blev udsat for umenneskelig og nedværdigende behandling omfattet af EMRK artikel 3.

Efter en samlet vurdering af de underretninger og oplysninger, som kommunen modtog i forbindelse med familiens flytning til kommunen og efterfølgende kom i besiddelse af blandt andet i forbindelse med hjemmebesøg hos familien, finder retten imidlertid ikke, at der for kommunen var oplyst omstændigheder, som gav kommunen en rimelig begrundet mistanke om, at sagsøgeren blev udsat for umenneskelig eller nedværdigende behandling i hjemmet. Retten lægger herved navnlig vægt på, at kommunen foranstaltede, at familien flere gange blev genhuset i en ny passende bolig, og i forbindelse hermed hjalp familien af med hovedparten af deres husdyr, og at kommunen i september 2005 tildelte familien en familiebehandler, samt at familiebehandleren og familiens sagsbehandler jævnligt foretog både anmeldte og uanmeldte hjemmebesøg hos familien med henblik på at afdække familiens situation og børnenes behov, hvilke foranstaltninger kommunen, under hensyn til de oplysninger, som kommunen var i besiddelse af, med føje måtte anse som relevante og tilstrækkelige til at imødegå familiens udfordringer.

Retten finder herefter ikke, at kommunen har undladt at handle på en sådan måde i forhold til sagsøgeren, at dette udgør en overtrædelse af kommunens tilsyns- og handleforpligtelser efter serviceloven eller en krænkelse efter artikel 3 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Sagsøgtens frifindelsespåstand tages derfor til følge.

Statskassen skal betale sagsøgte sagsomkostninger som nedenfor anført. Omkostningsbeløbet, der i det hele angår sagsøgtens udgifter til advokatbistand, er fastsat under hensyn til sagens størrelse og karakter.

THI KENDES FOR RET:

Bornholms Regionskommune frifindes.

Statskassen skal til Bornholms Regionskommune inden 14 dage betale sagsomkostninger med 55.000 kr.

Sagsomkostningerne forrentes efter rentelovens § 8 a.